

شجره خاندان طباطبایی دیبا

به کوشش هادی هاشمیان

علم انساب و شجره‌نامه شناسی یکی از شاخه‌های تاریخ نگاری محلی می‌باشد که از گذشته دور در کشور ما وجود داشته و علما و دانشمندان زیادی از طریق روشهای خاص خود سعی نموده‌اند که تاریخچه و شرح حال خاندان‌های مختلف را شناسایی و به رشته تحریر در آورند. این رشته بعدها تطورات یافت و به شاخه‌های متعددی مانند: علم انساب که در بردارنده نسب قبایل و سلسله‌های محلی است، علم حدیث که در برگیرنده زندگینامه محدثان است، مزارات که در خصوص مدفن بزرگان است، تذکره‌ها و ... تقسیم گشت. شجره‌ها و انساب قدیمی، بمثابة جریانی پویا در گسترده تاریخند که با معرفی چهره‌های برجسته فرهنگی، سیاسی و اجتماعی در مقاطع مختلف، توانسته‌اند، ردپائی را در گذشت قهرآمیز زمان بر جای گذاشته و سنت دیرینه آن را که همانا به فراموشی سپردن است، بشکنند. شاید مهم‌ترین ویژگی شخصیت‌های برجسته در قرون و اعصار این بوده که آنان برخلاف مردم عامی که از محیط تأثیری می‌پذیرند، همواره با علم و تدبیر و هنر و مجاهدت خویش، محیط را متأثر ساخته‌اند و آینه زمان نیز، نام و یادى از آنان به نسل‌های آتی منعکس نموده است. هر چند که همه انساب صاحب نام در تاریخ، دوام نیافته و در برهه‌ای دچار انحطاط و زوال گردیده‌اند، ولی برخی از آنها علیرغم حوادث و تحولات اجتماعی تاکنون دوام یافته‌اند. مضافاً افرادی بنام نساب در تاریخ بوده‌اند که اهتمام وافری در حفظ سلسله نسب افراد داشته و کار نسب‌نامه نویسی را تا حدود زیادی آسان نموده‌اند.

سادات طباطبائی، در هر کجا که هستند، همگی از اعقاب ابراهیم بن اسمعیل ال‌دیاج بن ابراهیم الغمر بن الحسین المثنی بن الامام ابی محمد الحسن بن علی بن ابیطالب، علیهم‌السلام، معروف به ابراهیم طباطبائی و یا ابراهیم طباطبا می‌باشند.

اعقاب امام مجتبی (ع)، تنها از طریق دو فرزندشان باقی مانده‌اند: ۱- زید بن حسن. ۲- حسن بن حسن معروف به حسن مثنی.

و اعقاب حسن بن حسن از پنج شعبه انشعاب یافته‌اند:

۱- بیت عبدالله المحض. ۲- بیت حسن مثلث. ۳- بیت جعفر بن الحسن. ۴- بیت داود بن الحسن. ۵- بیت ابراهیم الغمر.

و اعقاب ابراهیم غمر، تنها از طریق اسمعیل دیباج، در سه شعبه، باقی مانده‌اند.

۱- بیت آل معیه، که از اولاد ابوالقاسم علی بن الحسن بن اسمعیل الدیباج، می‌باشند.

۲- بیت آل التج، که از اعقاب ابوجعفر محمد بن الحسن بن اسمعیل الدیباج، هستند.

۳- بیت آل طباطبا، که از اعقاب ابراهیم بن اسمعیل الدیباج می‌باشند.

و آل طباطبا نیز، به سه دسته تقسیم می‌شوند

۱- آل القاسم الرسی بن طباطبا ۲- آل الحسن بن طباطبا و ۳- آل ابن عبدالله السیدا محمدالرئیس بن طباطبا.

اکثر سادات طباطبا موجود در ایران خصوصاً سادات تبریز، بروجرد، اصفهان، یزد، قم، کاشان، نطنز، نائین، اردستان و زواره از احفاد وی می‌باشند.

سادات آذربایجان

آنچه معلوم است یک دسته از این سادات در موقع هجوم مغول و دسته‌ای قبل از هجوم مغول به آذربایجان مهاجرت کرده‌اند و دسته‌های مهمی را در آنجا تشکیل داده‌اند که از آن دسته است:

۱- طایفه میرعبدالغفار یا وهابیه

میرعبدالغفار طباطبائی جد گروهی از سادات طباطبائی تبریز، در هنگام یورش مغولها به زوار و به نقل دیگر در روزگار امیر تیمور گورکانی این دیار را به قصد اقامت در تبریز ترک نمود و در این شهر توقف اختیار کرد. میرعبدالغفار طباطبائی در دستگاه سلسله آق قویونلو به سمت قضاوت مشغول بود و مقام شیخ الاسلامی نیز در تبریز به نامبرده اختصاص داشت.

میرعبدالوهاب فرزند میرعبدالغفار که جد سادات طباطبائی تبریز است و میرعبدالباقی فرزند میرعبدالوهاب است که جد یوسف شاه بن حسن پادشاه است.

۲- طایفه میرشاهمیر

میرعلی اکبر از احفاد میرعبدالوهاب بود، مردی عالم، مقتدر و صاحب تألیفاتی بوده است. از جمله تألیفاتش: رساله‌ای در تعیین قبله شرعی، حاشیه بر شرح شمسیه، حاشیه‌ای بر حاشیه ملاعبداللّه یزدی می‌باشد.

۳- طایفه میرزا صدرالدین صدر

این طایفه نیز به همان طایفه وهابیه متصل می‌باشد و معروفند به طایفه میرزا صدرالدین محمد که

مردی عالم و ریاضی دان بوده و حاشیه‌ای بر خلاصه حساب شیخ بهائی نوشته است.

۴- طایفه حاجی میرزا کاظم وکیل الرعایا

حاجی میرزا کاظم وکیل الرعایا بن میرزا عبدالوهاب الشهیر به میرزا پاشای وکیل الرعایا بن حاجی میرزا جعفر وکیل الرعایا بن میرزا عبدالوهاب وکیل مالیات بن حاجی میرزا محمدعلی وکیل مالیات بن میرزا صدرالدین محمد وکیل مالیات بن میرزا صدرالدین محمد وکیل مالیات بن میرزا صدرالدین بن میرزا مجدالدین بن سید عمادالدین امیرحاج بن سید فخرالدین حسن بن سید کمال الدین محمد بن سید حسین بن شهاب الدین علی بن عمادالدین علی بن سید احمد بن سید عماد بن عمادالدین علی بن محمد بن سید احمد بن محمدالصغر بن سید احمد بن سید ابراهیم طباطبا و عده آنان نیز زیاد و بزرگان و علمائی از میان این طایفه برخاسته‌اند و هر یک تیره و طایفه‌ای را در آذربایجان تشکیل داده‌اند.

شجره خاندان طباطبایی دیبا

شجره‌نامه خانواده طباطبائی دیبا، شاخه‌ئی از طباطبائی‌های تبریز می‌باشد که شیخ جواد شریعت، خزانه‌دار حضرت عبدالعظیم (ع) در سال ۱۳۶۵، به دستور حاج ناصرالسلطنه پسر میرزا رفیع نظام العلماء تنظیم گردیده است.

سرلشکر محسن دیبا به سال ۱۳۳۰ ش با ذکر شرح حال اولاد «میرزا علی اصغر مستوفی»، شجره خانواده خود را تکمیل نموده، و در سال ۱۳۵۲ به همت رضا طباطبائی دیبا با مقدمه سعدی طباطبائی دیبا بصورت مجلدی در اختیار و علاقمندان قرار گرفته است. نظر به اهمیت این شجره‌نامه که به صورت مسیوط جمع‌آوری شده و هم اکنون در دسترس عموم نمی‌باشد، اقدام به عین رساله در مجله و زین پیام بهارستان شد.

شجره‌نامه خاندان طباطبایی دیبا

مختصر شرح حال سلسله طباطبائی دیبا

شجره خانواده طباطبائی دیبا در ۳۲ پشت به امام حسن مجتبی علیه‌السلام می‌رسد، آن حضرت در پانزدهم رمضان سال سوم هجرت متولد گردید و در بیست و هشتم ماه صفر سال پنجاه هجرت به شهادت رسیده است.

چون حضرت حسن مثنی علیه‌السلام ابن امام حسن مجتبی (ع) از دختر امام حسین علیه‌السلام دارای چهار اولاد ذکور بوده از این رو سلسله طباطبائی دیبا هم حسنی و هم حسینی میباشند نام طباطبائی - یکی از اولاد ذکور حضرت حسن مثنی (ع) به نام جناب ابراهیم مکنی به ابی حسن است که در حبس منصور خلیفه عباسی در سال ۱۴۵ هجری در سن ۶۷ سالگی وفات نموده و آن حضرت را سه پسر بود که یکی از آنها جناب اسمعیل طباطبا است که دارای پسری بنام ابراهیم طباطبا بوده، (اول کسی است که ملقب به طباطبا شده)، نسب سادات طباطبائی به این جناب می‌رسد.

مبداء کلمه دیبا:

چون یکی از اجدا خانواده بنام حضرت میر اسمعیل (جد بیست و یکم از امام حسن مجتبی) همیشه زربفت حریری می پوشید، بدین سبب به اسمعیل دیباج مشهور بود در یک جمع خانوادگی (به سال ۱۳۱۳ خورشیدی) نام دیبا (با حذف ج، انتخاب و بعد از کلمه طباطبائی بنام خانواده اضافه گردید. توضیح: اکنون عده‌ای از افراد خانواده دارای شناسنامه دیبا و عده‌ای شناسنامه طباطبائی دیبا می‌باشند.

جدّ اعلای خانواده طباطبایی دیبا

جدّ اعلای این خانواده حاج میرزا علی اصغر مستوفی پسر میرزا رفیع بن میر ابیطالب وزیر بوده که نسبت آن بزرگوار در ۳۲ پشت مشروح به حضرت محمد رسول اکرم (ص) و حضرت امام حسن مجتبی (ع) می‌رسد.

حضرت محمد رسول اکرم (ص) مولای متقیان علی (ع) و امام حسن مجتبی (ع)

حسن مثنی

۱. ابراهیم ابی حسن	۱۹. امیر عبدالوهاب
۲. اسماعیل طباطبا	۲۰. میر علی اکبر شاهمیر
۳. ابراهیم طباطبا	۲۱. میر اسمعیل دیباج
۴. احمد	۲۲. میر محمد مجدالدین
۵. محمد الاصغر	۲۳. میر محمد صدرالدین
۶. میر احمد ابو عبدالله	۲۴. میرفتحاح
۷. میر محمد ابوالحسن	۲۵. میر رفیع میرطلب
۸. میر علی عمادالدین	۲۶. میر علی اکبر
۹. میرآباد	۲۷. میر محمد سعید
۱۰. میر عماد	۲۸. میر سلیم نایب‌الصدر
۱۱. میر احمد	۲۹. میر ابیطالب وزیر
۱۲. میر علی عمادالدین	۳۰. میرزا رفیع
۱۳. میر علی شهاب‌الدین	۳۱. حاج میرزا علی اصغر مستوفی
۱۴. میر حسن	
۱۵. میر محمد کمال‌الدین	
۱۶. میر حسن فخرالدین	
۱۷. میر عمادالدین امیر حاج	
۱۸. میر جلیل امیر عبدالغفار	

حاج نظام‌العلماء سید رفیع ۱۳۵۰-۱۳۲۷	ناظرالدیوب سید عبداله ۱۳۵۲-۱۳۱۹	شمس‌خانم	فاطمه بیگم خانم	اعلاءالملک (سید محمود) ۱۳۴۴-۱۳۶۱	وکیل‌الملک (سید فضل‌الله) ۱۳۶۲-۱۳۳۰
۴ پسر ۳ دختر	۳ پسر ۳ دختر			۳ پسر ۶ دختر	۵ پسر ۷ دختر
۱۰	۷			۹	۱۲

حاج میرزا علی اصغر مستوفی

شرح حال چهار اولاد ذکور حاج میرزا علی اصغر جد اعلاى خانواده طباطبایی دیبا به ترتیب تاریخ تولد.

۱- حاج سید محمد رفیع ملقب به نظام‌العلماء

نظام‌العلماء فرزند ارشد حاج میرزا علی اصغر در تاریخ سال ۱۲۵۰ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. پس از اتمام تحصیلات و تکمیل معلومات نزد علماء زمان خود در سلک دانشمندان و علماء طراز اول عصر خود درآمد. نظر به عشق وافر و علاقه زاید الوصفی که با شاعره فرهنگ و کسب دانش داشته، همیشه محضرش مورد استفاده اهل علم بوده، این بزرگوار چون در مسائل اداری و سیاسی نیز تجربه و تبحر داشته (کتبی در این مورد به رشته تحریر درآورده)، همواره مورد مشورت اولیاء امور دولتی قرار می‌گرفته، مناظرات این سید جلیل‌القدر و دانشمند در مجلس ولیعهد در تبریز با سید علی باب مشهور است. (رجوع شود به کتاب شیخی‌گری و بابی‌گری از نظر فلسفه و تاریخ و اجتماع به قلم استاد دانشمند آقای مرتضی مدرس چهاردهی از انتشارات کتابفروشی فروغی تهران نقل از شماره هفتم مجله وحید نوشته ابوالفضل آل‌بویه درباره گوشه‌ای از زندگانی خاندان دیبا)

نظام‌العلماء با دختر امین‌الوزاره تبریزی به نام حاجیه زیور خانم ازدواج نموده و دارای هفت پسر و سه دختر بوده که نام هر یک از آنها با شرح حالشان در عداد اولاد آن مرحوم ذکر گردیده. این دانشمند در دوران حیات خود مبادرت به تحریر کتب و رسالات عدیده در موضوع‌های مختلف نموده که متأسفانه به مرور زمان تعداد زیادی از آنها از بین رفته و تعداد خیلی در دسترس می‌باشد که نام عده‌ای از آنها در این مجموعه یادآوری می‌گردد.

وفاتش در سال ۱۳۲۷ قمری و به ۷۷ سالگی در قریه نعمت‌آباد در فرسنگی تبریز اتفاق افتاده و مدفنش در آرامگاه خانوادگی در حضرت معصومه قم است.

نام کتب و رسالانی که شادروان نظام‌العلماء در دوران حیات به رشته تحریر درآورده:

- ۱- ترجمه الادب فارسی در صرف و نحو ۲- تحفة الامثال؛ ۳- لؤلؤة البحار؛ ۴- حقیقت الامر در بیان مسئله لاجبر و لاتفویض؛ ۵- رساله در علم عروض؛ ۶- کنوز السعاده در رموز الشهاده عربی؛ ۷- مفاتیح

الکنوز فارسی در مراثی و اسرار شهادت؛ ۸- مصباح الانوار در توحید و بیان معاد جسمانی؛ ۹- سرّ الشهاده؛ ۱۰- مقالات نظامیه؛ ۱۱- فتوحات نظامیه؛ ۱۲- سفرنامه غروی؛ ۱۳- تحفه خاقانیه در بیان حدود و حقوق سلطنت و رعیت؛ ۱۴- انیس الادباء و سمیر السعداء مشتمل به مطالب متفرقه که در سبک کشکول است؛ ۱۵- کتاب حقوق و دول و ملل؛ ۱۶- آداب الملوک در شرح دستورالعمل جناب امیر به محمدبن ابی بکر وقتی که به حکومت می فرستاد. ۱۷- سفرنامه رضوی مجموعه زیارت امام رضا (ع) و حضرت معصومه (س)؛ ۱۸- مجمع الفضائل در ذکر مناقب و فضائل جناب امیر(ع)؛ ۱۹- اربعین مختصر مشتمل به چهل حدیث مختصر؛ ۲۰- اربعین مفصل مشتمل به چهل حدیث مفصل؛ ۲۱- سفرنامه رضوی؛ ۲۲- دیوان قصاید و اشعار عربی و فارسی در مدائح و مراثی؛ ۲۳- فواید نظامیه؛ ۲۴- لب الحساب؛ ۲۵- حقوق نظامیه؛ ۲۶- مجالس نظامیه؛ ۲۷- تذکره علویه و ۲۸- وسیله الزائرین

سید اسدالله خان ملقب به ناظم الدوله

سید اسدالله خان ملقب به ناظم الدوله فرزند حاج میرزا علی اصغر مستوفی در سال ۱۲۵۲ قمری در تبریز پا به عرصه وجود نهاد. پس از اتمام تحصیلات مقدماتی با فرصت‌هایی که در آن زمان به دست آمد، در کشورهای اروپایی به خصوص روسیه ترکیه مبادرت به تکمیل تحصیلات و ادبیات و زبان‌های خارجه نمود. در عهد ناصرالدین شاه هنگامی که میرزا عبدالرحیم قائم مقام در پترسبوغ وزیر مختار بود، به سمت نایب اول سفارت منصوب بعداً سر کنسول ایران در تفلیس گردیده و سپس با سمت وزیر مختاری در پترسبوغ مشغول خدمت گردید. چندی بعد کارگذار آذربایجان شد، بعداً حکمران اردبیل و مشکین و سپس سفیر کبیر دولت شاهنشاهی در استانبول گردید. در عهد مظفرالدین شاه یکبار حاکم تهران و سپس استاندار فارس شد و چندی بعد به وزارت دادگستری منصوب گردید.

[سید اسدالله] با سیده حاجی بگم خانم (مرحومه) دختر مرحوم حاج سید مهدی قاضی معروف تبریزی ازدواج نموده و چهار پسر: حسین، رضا، حسن و یحیی و سه دختر آسیه سلطان (قدس الدوله)، زیبا (کشورالدوله) و عفت خانم داشته. وفاتش به سال ۱۳۱۹ قمری در رستم‌آباد (قریه) تهران در سن ۶۷ سالگی اتفاق افتاد و در آرامگاه خانوادگی در قم به خاک سپرده شد.

سید محمود خان علاءالملک

سید محمود خان علاءالملک فرزند حاج میرزا علی اصغر مستوفی در سال ۱۲۶۱ قمری در شهر تبریز تولد یافت و تحصیلات مقدماتی و ادبیات فارسی و صرف و نحو عربی را در تبریز فراگرفت. از آن پس برای ادامه تحصیل به روسیه رفت و در شهر تفلیس زبان روسی و فرانسه را آموخت. پس از بازگشت از روسیه به آذربایجان، وارد خدمت دولتی شد و در دیوانخانه تبریز مشغول کار گردید. پس از چند سال به تهران مسافرت کرد و در دوره اول وزارت میرزا سعیدخان مؤتمن‌الملک (حدود سال ۱۲۸۶ قمری) در وزارت امور خارجه مشغول خدمت گردید و چند ماه مأمور تفلیس شد. در بازگشت به ایران لقب «وکیل

دفتر» گرفت و برای انجام مأموریت موقت چند ماه عازم لندن شد. و پیش از نخستین سفر ناصرالدین شاه به اروپا به کنسولی حاجی ترخان- (روسیه) منصوب گردید و چندی بعد مأمور تفلیس شد و بعد از چند سال خدمت به مقام سر کنسولی ایران در تفلیس ارتقاء یافت، بیش از شش سال در این مقام بود. از آن پس به مُستشاری سفارت ایران در روسیه مأمور شد و در سال ۱۳۰۵ به مقام وزیر مختاری نائل آمده. در موقعیت دشوار آن زمان در دربار تزار روسیه با هوشیاری و وظیفه خود را به نحو احسن انجام داد و پذیرایی شکوهمند از ناصرالدین شاه را در روسیه (سفر سوم شاه به اروپا) فراهم کرد.

در سال ۱۳۰۹ قمری از طرف شاه لقب علاءالملک، فرمان و نشان همایونی گرفت و در دوره مأموریت خود گزارش‌های مبسوطی به مراکز ارسال داشت و در بهبود مناسبات دو دولت و رفع سوء تفاهم بین دولتمن کوشش بسیار کرد.

سپس سفیر کبیر ایران در دربار عثمانی بود (سال ۱۳۱۶). بعد حاکم کرمان و مکران شد. و در دوره مشروطیت به حکومت اصفهان منصوب گشت. بعداً دوبار عهده‌دار وزارت دادگستری بودند و بعد وزیر فرهنگ شدند. علاءالملک علاوه بر نشان‌های داخلی و خارجی شمشیر مُرَّص درجه اول داشته و آجودان مخصوص همایونی بوده‌اند.

یکی از صفات علاءالملک بذل همت در تربیت و ترقی اشخاص بوده که زیر دست وی به خدمات دولتی مشغول بوده‌اند از جمله میرزا رضاخان پرنس ارفع‌الدوله دانش و میرزا اسحق خان مفخم‌الدوله و میرزا اسمعیل خان ممتازالدوله رئیس سابق مجلس شورای ملی از تربیت یافتگان ایشان بوده‌اند.

علاء الملک از دو عیال خود به ترتیب مرحومه ماهی خانم دختر بیگلربیگی تبریز دو پسر و چهار دختر و از مرحومه بی‌بی خانم دختر میرزا اصغر خان یک پسر و دو دختر به شرح:

جواد، سید محسن (سرلشگر دیبا)، دکتر احمد دیبا، زهرا سلطان خانم، رباب سلطان خانم، مرضیه خانم (احتجاب الدوله) و ماه تاج و (منورالسلطنه) و شمش السادات و افسر السادات بوده است.

علاءالملک به سال ۱۳۴۴ قمری به ۸۳ سالگی در شهر تهران وفات نمود و در آرامگاه خانوادگی در قم دفن گردیدند.

سید فضل‌الله خان ملقب به وکیل‌الملک

سید فضل‌الله خان ملقب به وکیل‌الملک فرزند حاج میرزا علی اصغر مستوفی به سال ۱۲۶۳ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. تحصیلات مقدماتی و ادبیات فارسی و صرف و نحو عربی را در تبریز فرا گرفته، چندی بعد منشی حضور ولا یتعهد مظفرالدین شاه گردید. سپس به حکمرانی اردبیل و مشکین برگزیده شد. بعداً وزیر رسائل خاصه و انشاء حضور همایون شد. سپس وزیر دارالشورای کبرا گردید. بعداً به وزارت تجارت منصوب گردید.

وی دارای نشان درجه اول با حمایل سبز و تمثال مکمل به الماس درجه اول و جبه و شمشیر مرصع و عصای مرصع بوده است.

وکیل‌الملک از دو عیال خود خاور بهجت‌الدوله، دختر حاج میرزا محمدعلی تاجر معروف تبریز چهار پسر و هفت دختر به ترتیب ابوالفتح (حشمت‌الدوله)، عبدالحسین (وکیل‌الملک)، ابوطالب و غلامعلی، ماه طلعت (مرحمت السلطنه)، قمر (رفعت‌الدوله)، گوهر تاج، مهپاره، رخساره و، کوکب (عظمت السلطنه)، دوالیه (قدس السلطنه) و از حاجیه ملک تاج خانم نجم‌السلطنه، دختر فیروز میرزا فرمانفرما پسری به نام ابوالحسن ثقه‌الدوله بود.

وفات آن وی به سال ۱۳۲۰ قمری در قصبه مرنده فرسنگی شهر تبریز در سن ۵۷ سالگی اتفاق افتاد و در کربلای معلا به خاک سپرده شد.

شرح حال ده نفر اولاد ذکور و اناث حاج سیدمحمد رفیع نظام‌العلماء

۱- حاج سید نصرالله ناصرالسلطنه

به سال ۱۲۸۱ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. پس از تکمیل تحصیلات خود در تبریز به سمت منشی حضور ولیعهد مظفرالدین میرزا برگزیده شد. سپس ریاست خالصه‌جات آذربایجان را به عهده گرفت و چندی بعد رئیس کل خالصه ایران شد مدتی بعد به وزارت خزانه منصوب گردید. هنگامی که مظفرالدین شاه عازم فرنگستان بود در رکاب همایونی به اروپا رفت. در دوران خدمت موفق به دریافت نشان‌های عالی از دول خارجی و همچنین نشان تمثال همایونی و نشان قدس با حمایل آبی و سر دوشی الماس درجه اول کشور گردید.

دو همسر انتخاب نمود، اولی سلطان سعادت‌الدوله، دختر میرزا شفیق‌خان ساعدالملک شاه میر تبریزی، دومی ماه تابان خانم قمرالسلطنه، دختر معین‌السلطنه. دارای دوازده اولاد پنج پسر و هفت دختر به شرح زیر: رضا (معظم‌الدوله)، حسین منتظم‌السلطنه، نظام‌الدین (شاهمیر)، هماخانم افخم‌السلطنه، رخشنده خانم (ضیاء السلطنه)، نصرت عظمی خانم (نصرت عظمی)، عزت خانم (عزت‌السلطنه)، امیرناصر، معزالدین، ملکه‌خانم، آرزین دخت خانم، شیرین دخت خانم بوده است.

وفاتش به سال ۱۳۵۱ قمری به سن هشتاد سالگی در تهران اتفاق افتاد و مدفنش مقبره خانوادگی در قم می‌باشد.

۲- سید اسماعیل اغراز السلطنه

به سال ۱۲۸۵ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. تحصیلات خود را در شهر پطرسوبوغ روسیه و استانبول به اتمام رساند. بدو با سمت نایب‌اولی در سفارت ایران پطرسوبوغ انجام وظیفه نموده و بعداً به سمت سرکنسول ایران در استانبول منصوب و سپس به مقام مستشاری سفارت ایران در استانبول رسیده، چندی بعد رئیس عدلیه فارس گردید و بعداً به مقام معاونت استانداری فارس نایل شد. وی که فرد تحصیل کرده و خوش‌خط بوده و به زبان فرانسه تسلط کامل داشته و نشان‌هایی از خارجه و داخله دریافت داشته و دارای جبه مرصع و حمایل سبز بوده از همسری به نام سیده آسیه سلطان خانم (قدس‌الدوله) دختر اسدالله خان ناظم‌الدوله دو دختر به نام منیره خانم (منیرالدوله) و مقبوله خانم (زینت‌الدوله عروس حاج محتشم

السلطنه اسفندیاری). وفاتش به سال ۱۳۱۲ قمری در سن ۳۵ سالگی و مدفنش در حضرت معصومه قم، مقبره خانوادگی است.

۳- حاج سید فتح‌الله سعیدالسلطنه

به سال ۱۲۸۸ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد تحصیلات خود را در تبریز به اتمام رساند. مشاغلی که در دوران عمر به عهده داشته به شرح زیر:

رئیس فوج مقدم مراغه، رئیس فوج پیاده ۹ خوی، معاون استانداری فارس معاون استانداری کرمان و بلوچستان، ریاست نظمیته تهران، حاکم تهران و بالاخره معاون وزارت تجارت گردیده و دارای نشان امیر تومانی و سرداری بوده است.

از همسری به نام سیده مرضیه خانم احتجاب‌الدوله دختر محمودخان علاءالملک عموی خود دارای دو پسر به نام ابراهیم و داود و یک دختر به نام جمیله بوده است. وفاتش به سال ۱۳۴۵ قمری و مدفنش در تهران وراثیب می‌باشد.

۴. حاج سید عبدالعلی سیدالمحققین

به سال ۱۲۹۱ در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. تحصیلات مُقدماتی را در این شهر به اتمام رساند، سپس عازم نجف اشرف گردید و نزد میرزای شیرازی (اعلی‌الله مقامه) به تکمیل تحصیلات مبادرت نمود و به اخذ درجه اجتهاد نایل گردید. در مشروطیت ایران سهمی بسزا داشته (رجوع شود به تاریخ مشروطیت ایران نوشته کسروی) در آغاز مشروطیت رئیس انجمن ایالتی آذربایجان بوده و خدمات ارزنده نموده به همین سبب در ادوار چهار تا یازده از طرف مردم آذربایجان به سمت نمایندگی ملت در مجلس شورای ملی منتخب شد. با تبحر و اطلاعی که در امور دینی و قوانین اسلامی داشته، در ادوار نمایندگی ریاست کمیسیون قوانین عدلیه در مجلس شورای ملی را عهده‌دار بوده، خدمات شایانی در تدوین قوانین مملکتی و تطبیق آن با مبانی دینی و اسلامی نموده، چندین بار نیابت مجلس شورای ملی را عهده‌دار بوده است. دارای پنج همسر و شش پسر و هشت دختر به شرح زیر بوده:

نام پنج همسر: گلین خانم، دختر حاج علی آقا مؤمن تاجر معروف تبریزی (از خانواده فروغ)، دختر حاج علی آقا تاجر معروف تبریزی، نوه شمسی خانم خواهر نظام العلماء.

سکینه خانم (فخرالحاجیه)، دختر مرحوم حاج میرزا جواد مجتهد تبریزی، لیلی خانم، معصومه خانم، ربابه خانم تزئین السلطنه دختر مرحوم حاج دبیرالدوله رجالی.

نام پسران: سید مرتضی، سید رضی، سیدرضا، سید فخرالدین، سید نظام‌الدین، سید پرویز.

نام دختران: امینه خانم، بتول خانم، و الیه خانم، وجیهه خانم، نیرالسادات خانم، سرورخانم، زینت‌السادات خانم، افتخارالسادات خانم.

وفاتش در سال ۱۳۵۵ قمری به سن شصت و چهارسالگی در شهر تهران و مدفنش مقبره خانوادگی در قم می‌باشد.

۵. حاج سید ابوالفضل دبیرالسلطنه

در سال ۱۲۹۲ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود، نهاد تحصیلات خود را در تبریز با تمام رسانده، دو بار به ریاست امنیه آذربایجان رسیده، مدتی حکومت سراب را به عهده داشته و زمانی ریاست مالیه کرمان و بلوچستان را به عهده داشته، و دارای جبه مرصع بوده شخص پاکدل و خوش صحبت و متواضع بوده و ایام زیادی از عمر خود را در کشاورزی و عمران و آبادی املاک موروثی مصرف نموده. به شکار علاقه فراوان داشت.

از همسری به نام خانم امیرزاده خانم، دختر محمدباقرخان اعتصام الدوله تبریزی سه پسر و دو دختر به ترتیب هاشم، خسرو، حسین و اشرف و اکرم بوده، وفاتش در سال ۱۳۷۲ قمری به سن هشتاد سالگی در شهر تهران (رستم‌آباد) اتفاق افتاده و مدفنش مقبره سرلشگر دیبا واقع در قبرستان نو قم می‌باشد.

۶. سید مهدی (مهدیخان آذری مکرملدوله) شعاع الدوله

فرزند حاج نظام‌العلماء در سال ۱۲۹۶ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. پس از خاتمه تحصیلات ابتدایی خود، عازم روسیه گشت و در مدرسه الکساندر و سکی کارتسکی - کورپوسی (سن پترزبورگ) مشغول تحصیل گردید. سپس برای ادامه تحصیلات نظامی خود عازم عثمانی شد و در مدرسه حربیه استانبول به تحصیلات نظامی خود ادامه داد. (ایشان تحت سرپرستی علاءالملک عموی خود که سفیر کبیر ایران در دربار عثمانی بودند، به اتفاق محسن دیبا مشغول فراگرفتن تحصیلات نظامی بودند) و با درجه نایب دویمی فارغ‌التحصیل گردید و به ایران مراجعت کرد.

در سال ۱۳۱۷ قمری وارد خدمت وزارت امور خارجه شد و در اداره تفتیش، چهار ماه مشغول خدمت بود. بعداً عازم تبریز گشت و جزء پیشخدمت‌های مخصوص محمدعلی میرزا ولیعهد گردید. و ضمن اینکه مترجمی ولیعهد را عهده‌دار بود به ریاست فوج نهم خوی با درجه سرتیپی منصوب و به اخذ نشان شیر و خورشید درجه اول مفتخر گردید و به مقام آجودانی همایونی ارتقاء یافت. در سال ۱۳۲۳ قمری هنگام مسافرت مظفرالدین شاه به اروپا، جزء متزمین رکاب بود و در پاریس نیابت سفارت ایران را عهده‌دار گردید. مدتی مقام کنسولی ایران را در باطوم «بادکوبه»، سپس سرکنسول در تفلیس بودند. و آخرین پست ایشان وزیر مختار دولت شاهنشاهی ایران در کشور هلند بودند، (۱۳۳۶). وی علاوه بر دارا بودن نشان درجه یک علمی به اخذ نشان‌های داخلی و خارجی نائل گردیده بودند.

ایشان علاقه وافر به نقاشی، موسیقی، ادبیات، باستان‌شناسی و جمع‌آوری اشیاء قدیمی داشته است. و به زبان‌های فرانسه - روسی - ترکی و آلمانی تکلم می‌کردند.

مجموعه بسیار نفیسی از شمایل‌های مذهبی که در دوران حیات خود با ابتکار مخصوص به خود، سال‌ها در جمع‌آوری آنها صرف پول و دقت نموده بودند به موزه حضرت معصومه (علیها‌السلام) هدیه نمودند. که این مجموعه بی‌نظیر در موزه قم محفوظ است. به علاوه مجموعه نایاب خطوط بی‌نظیری از استادان معروف جمع‌آوری کرده، که اینک در موزه لنین گراد نگاهداری می‌گردد.

با ماه تاج منورالسلطنه، دختر علاءالملک (عموی خود) ازدواج نموده و ثمره ازدواج دو پسر به نام سهراب، دیگری بهرام بوده است.

وفاتش به سال ۱۳۵۵ قمری در سن شصت و یک سالگی در تهران اتفاق افتاد و در آرامگاه خانوادگی حضرت معصومه قم به خاک سپرده شد.

۷. سید عبدالله سالار ارفع

در سال ۱۲۹۵ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. تحصیلات خود را در تبریز تکمیل نمود. اولین سمتش ریاست فوج توپچی مقدم بود. چندی بعد سمت پیش خدمت مخصوص ولیعهد محمدعلی میرزا نایل گردید. سپس به ریاست خالصه‌جات آذربایجان منصوب شد. و بعداً با سمت‌های رئیس امنیه آذربایجان، حکمران دهخوارقان، سلماس، خوی و حکمران اردبیل انجام خدمت نمود. همسرش به نام سکینه خانم فخرالحاجیه، دختر حاجی میرزا جواد مجتهدی تبریزی بود و از این همسر اولادی نداشت. (بعداً این خانم به عقد برادرش حاج سید المحققین درآمد).

وفاتش در سال ۱۳۳۰ قمری در بیجار کردستان به ۳۵ سالگی و مدفنش شهر بیجار می‌باشد.

۸. سیده معصومه سلطان عظمت الدوله

در سال ۱۲۸۰ قمری در شهر تبریز متولد گردید. با حاجی میرزا جعفرخان مستوفی وثوق‌الملک، مالک تبریزی (فرزند میرزا یوسف مستوفی پیشکار ولیعهد محمدعلی میرزا) ازدواج نمود. دارای شش پسر و پنج دختر به اسامی مشروح بود:

حسینعلی (اعتمادالملک)، حاج صالح (اعتصام‌الدوله)، حسینقلی، احمد، عباس، عیسی، رقیه سلطان (افتخارالسلطنه)، بانو عظمی، زرین تاج (قمرالسلطنه)، رخساره، ربابه.

وفاتش به سال ۱۳۶۲ قمری در ۸۲ سالگی اتفاق افتاد و مدفنش امامزاده سید حمزه تبریز می‌باشد.

۹. حمیده دل آرام

در سال ۱۲۸۶ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. با سید فتحعلی خان وثوق‌السلطنه، شاهرخ صاحب منصب عالیمرتب توپخانه قشونی ایران ازدواج نمود. دارای دو پسر و چهار دختر به نام: رضا، موسی، علویه خانم (کواکب‌السلطنه)، شمس‌الملوک، رفعت‌الملوک، تاج‌الملوک بوده است.

وفاتش به سال ۱۳۴۱ قمری در سن ۵۵ سالگی اتفاق افتاده و مدفنش در صحن حضرت معصومه قم می‌باشد.

۱۰. سیده راضیه رفعت‌السلطنه

در سال ۱۳۰۸ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. با سرلشگر محسن دیبا فرزند علاءالملک (پسر عموی خود) ازدواج نمود. دارای دو پسر و دو دختر به نام منصور، فریدون، رفعت‌السادات و فخرالسادات بود.

در سال ۱۳۶۲ قمری به سن ۵۴ سالگی در تهران وفات یافت. مدفنش در ایوان حرم مطهر حضرت

معصومه قم می‌باشد.

شرح حال نه نفر اولاد ذکور و اناث سید محمود علاءالملک

۱. سید جواد به سال ۱۲۸۵ قمری در شهر تبریز متولد گردید و در سال ۱۲۹۵ در شهر تفلیس وفات

یافت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

۲. سید محسن ملقب به سردار مکرم، در سال ۱۳۰۱ قمری هنگامی که پدرش سرکنسول ایران در تفلیس بود، در آن شهر پا به عرصه وجود نهاد. به مدت شش سال در مدرسه نظام موسوم به الکساندر و سکی کارتسکی گوریوس واقع در شهر پترزسوغ تحصیل نمود. سپس مدت شش سال دیگر در مدرسه حریبه اسلامبول به تکمیل تحصیلات نظامی پرداخت و به مدت یک سال نیز برای مطالعات امور نظامی بدول مختلفه اروپا سفر کرد. پس از بازگشت به میهن ابتداء به دیونریون قزاق داخل شد، ولی بعداً استعفاء نمود، در وزارت امور خارجه با پست رئیس اداره مرموزات و ترجمه مشغول گردید. چندی بعد به ریاست فوج پیاده نهم خوی منصوب شد. در زمان مشروطیت، شهرداری تبریز را تشکیل و خود به ریاست اداره مزبور برگزیده شد. چندی بعد به ریاست اداره معادن نمک آذربایجان رسید. در دوره اول مجلس شورای ملی به سمت نمایندگی مردم تبریز منتخب شد، ولی از این سمت استعفاء داد و حاکم شهر تبریز و رئیس اداره شهرداری آذربایجان گردید. چندی بعد به ریاست اداره کل نظام آذربایجان منصوب و در این سال بود که درجه سرتیپ دومی در دیونریون ارتقاء یافت. هنگام متحداالشکل شدن ارتش ایران به سمت رئیس ارکان اداری لشکرهای آذربایجان و بعداً به ریاست ستاد لشکرهای آذربایجان منصوب و در این سمت مدت ده سال تمام خدمت نمود. چندی بعد در سمت مفتش درجه یک در اداره تفتیش مالی و مباشرتی ارتش خدمت و مدت سه سال نیز در کمیسیون تحدید حدود ایران و ترکیه، نماینده ستاد ارتش ایران بود. بعداً معاون اداره نظام وظیفه گردید. و سپس رئیس ناحیه یک و بعد رئیس رکن چهارم و رکن دوم ستاد ارتش گردید. چندی بعد به معاونت دانشگاه جنگ برگزیده شد. و بعد رئیس دادگاه تجدید نظر شماره یک دادرسی ارتش گردید. و سپس رئیس اداره توپخانه ارتش شد. آخرین درجه اش درجه سرلشگری بود.

به زبان های فرانسه، آلمانی، روسی، ترکی اسلامیولی آشنایی داشت و از دول خارجه دارای نشان ها بوده و آجودان مخصوص همایونی و نشان و حمایل امیرتومانی و سرداری و سردوشی الماس را نیز دارا بوده است. دارای سه همسر و سه پسر و سه دختر به شرح زیر:

از زهرا پیرنیا، دختر میرزا نصرالله خان مشیرالدوله وزیر خارجه اولادی نداشت.
از معصومه سلطان، دختر محمدخان پسری به نام مسعود از سیده راضیه رفعت السلطنه دختر حاج نظام العلماء، دو پسر به نام سید منصور و سید فریدون و سه دختر به نام سیده رفعت السادات، عزت السادات و سیده فخری می باشد.

وفاتش در سال (۱۳۴۲ تیر) خوشیددی و به سن ۸۱ سالگی در تهران اتفاق افتاد، مدفش در آرامگاه خود که در زمانی که در قید حیات بود تهیه کرده، در حضرت معصومه در قبرستان نو می باشد.

۳. سید احمد، در سال ۱۳۲۷ قمری در تهران پا به عرصه وجود نهاد. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی و قسمتی از متوسطه در کالج آمریکایی تهران عازم پاریس گردید و بقیه تحصیلات متوسطه را در آن شهر باتمام رسانده و وارد دانشگاه پاریس گردیده و درجه کترای عالی دندانپزشکی را از دانشکده طب پاریس اخذ نمود. پس از مراجعت به میهن مدتی در وزارت بهداری با سمتهای رئیس دندانپزشکی وزارت بهداری و معاونت وزارت بهداری خدمت نموده، اینک به عنوان نماینده دولت شاهنشاهی ایران در سازمان بهداشت

جهانی در ژنو خدمت می‌نماید.

با پوران دختر سرلشگر عبدالرضا خان افخمی ازدواج نموده و ثمره این ازدواج دو پسر به نام سید محمود و امیرحسین و دو دختر هاله و ژاله می‌باشد.

۴. سیده زهرا سلطان به سال ۱۲۶۸ قمری در شهر تبریز متولد گردید. و در سال ۱۲۸۶ قمری در همان شهر دار فانی را وداع گفت، مدفنش نیز شهر تبریز می‌باشد.

۵. سیده رباب سلطان به سال ۱۲۶۶ در شهر تبریز متولد گردید. و در سال ۱۲۸۴ در همان شهر دار فانی را وداع نمود، مدفنش نیز شهر تبریز می‌باشد.

۶. سیده مرضیه احتجاب‌الدوله به سال ۱۲۹۱ قمری در شهرحاجی طرخان هنگامی که پدرش علاءالملک در تفلیس سرکنسول ایران بود، متولد گردید. با حاجی سید فتح‌الله سعید السلطنه پسر عموی خود فرزند حاج نظام‌العلماء ازدواج نمود و ثمره ازدواج دو پسر به نام ابراهیم و داود و یک دختر به نام جمیله بود. خانم جمیله (دختر خانم احتجاب‌الدوله) به همسری سید ابراهیم معتضد السلطان پسر سید علی موثق‌الملک موثقی درآمد و ثمره خانم اقدس موثقی می‌باشد.

وفاتش به سال ۱۳۴۳ قمری در شهر تهران و مدفنش در ایوان حضرت معصومه قم می‌باشد.
۷. سیده ماه تاج منورالسلطنه به سال ۱۳۰۱ قمری هنگامی که پدرش علاءالملک در تفلیس سرکنسول ایران بود، متولد گردید.

دوبار ازدواج کرد همسر اولش سید مهدی شعاع‌الدوله (فرزند حاج نظام‌العلماء- عموی خود)، ثمره این ازدواج دو پسر به نام سهراب و بهرام بود.

همسر دومش سید یحیی ناظم‌الدوله پسر عموی خود سید اسدالله، ناظم‌الدوله فرزند حاج میرزا علی اصغر مستوفی که شرح حال و فرزندانش جداگانه در عداد اولاد ناظم‌الدوله نوشته شده است. وفاتش به سال ۱۳۵۹ قمری به سن ۵۸ سالگی در تهران در سر نماز اتفاق افتاد و مدفنش در ایوان حضرت معصومه قم می‌باشد.

۸. سیده زیبا السادات، به سال ۱۳۲۴ قمری در تهران پا به عرصه وجود نهاده و تحصیلات متوسطه را در این شهر به پایان رسانده است.

۹. سیده فاطمه افسر السادات، به سال ۱۳۳۳ قمری در تهران پا به عرصه وجود نهاده و دوران تحصیلات متوسطه را در تهران به پایان رسانده، با ناصر صدری که چندین بار به نمایندگی مجلس و اخیراً نیز استاندار فارس بودند.

شرح حال چهار نفر اولاد ذکور و اناث اسدالله ناظم‌الدوله

۱. سید یحیی ناظم‌الدوله

در سال ۱۳۰۳ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. پس از اتمام تحصیلات در آن شهر و تکمیل معلومات (در مسافرت‌های عدیده که به خارجه نمود) به سمت منشی مظفرالدین شاه برگزیده شد. یکبار ریاست اداره معادن نمک و دو بار ریاست مالیه آذربایجان را به عهده گرفت. در زمان ولایتعهدی

محمدحسن میرزا ولیعهد به ریاست کابینه ولیعهد منتصب شد. در دوره ۳ از طرف مردم آذربایجان به سمت نمایندگی مردم در مجلس منتخب گردید. مدت یازده سال در مقام ریاست کابینه نخست‌وزیری در عهد سلطنت رضا خان بود.

وفاتش به سال ۱۳۵۹ قمری در سن ۵۶ سالگی در تهران اتفاق افتاد و مدفنش در ایوان حضرت معصومه قم می‌باشد.

۲. سیده آسیه سلطان (قدس الدوله)

در سال ۱۲۹۱ قمری در شهر تفلیس متولد گردید (هنگامی که پدرش سرکنسول ایران در تفلیس بوده) با اعزازالسلطنه فرزند حاج نظام‌العلماء (پسر عموی خود) ازدواج نموده و صاحب دو دختر به نام منیرالدوله، مقبوله (زینت‌الدوله) گردید.

۳. سیده زیبا کشورالدوله: در سال ۱۳۰۷ قمری در شهر تبریز متولد گردید، با سید سعید سراج میرحاج ذکاءالدوله تبریزی ازدواج نمود و صاحب سه پسر دو دختر به نام: غلامرضا، علیرضا و علاءالدین، اکرم، انور بوده. وفاتش به سال؟ در سن؟ سالگی و مدفنش در قم می‌باشد.

۴. مرحومه سیده عفت خانم

در سال ۱۳۱۳ قمری در شهر تبریز متولد گردید و با سید ابوالحسن ثقة‌الدوله فرزند وکیل‌الملک ازدواج نموده و دارای دو دختر به نام: هما و شهری بوده است. وفاتش در سال ۱۳۶۷ قمر در ۵۴ سالگی (موقع مسافرت از سوئیس به ایران در طیاره اتفاق افتاده) و مدفنش در ایوان حضرت معصومه در قم می‌باشد.

شرح حال هفت نفر اولاد ذکور و اناث

سید افضل‌الله وکیل‌الملک

۱. سید ابوالفتح حشمت‌الدوله، به سال ۱۲۹۲ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. پس از اتمام تحصیلات مقدماتی در تبریز و تکمیل تحصیلات در سن بنوا کالج ترکیه به سمت رئیس‌دارالانشاء و لا یتعهد و سپس خازن ولیعهد و چندی بعد رئیس دیوان تجارت آذربایجان، رئیس صندوقخانه و لا یتعهد، رئیس بار کرده جنسی آذربایجان، رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی و خازن مهر سلطنتی، استاندار گیلان، وزیر جنگ، استاندار کرمان و بلوچستان، وزیر کشور، استاندار خراسان، استاندار آذربایجان، سناتور انتسابی گردید. دو همسر انتخاب نموده: اولی سیده راضیه رفعت‌السلطنه، دختر حاج نظام‌العلماء که اولادی از این همسر نداشت.

دومی سیده آسیه سلطان، دختر ناظم‌الدوله که از این خانم دو دختر به نام اعظم و اقدس می‌باشد.

وفاتش به سال ۱۳۳۷ خورشیدی به سن ۸۵ سالگی اتفاق افتاد و مدفنش نجف اشرف می‌باشد.

۲. سید عبدالحسین وکیل‌الملک

در سال ۱۳۰۶ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. تحصیلات مقدماتی را در ایران و تحصیلات عالی را در پاریس باتمام رساند. اولین سمتش پیشخدمت حضور همایونی بود و بعداً رئیس محاسبات سرکنسولی

ایران در تقفیس گردید. سپس رئیس محاسبات خزانه شد. چندی بعد کنسول ایران در باطوم گردید. به اغلب زبان‌های اروپایی آشنایی کامل داشته و دارای نشان امیرتومانی و همچنین نشانی از دولت سوئد بود.

همسرش بلبل خانم، دختر آقاخان نخجوانی بوده و یک پسر به نام پرویز داشته که آن هم فوت کرده. وفاتش به سال ۱۳۶۰ قمری در سن پنجاه و چهار سالگی در شهر ملایر اتفاق افتاده و مدفنش نیز در شهر ملایر می‌باشد.

۳. سید ابوالحسن تقه‌الدوله

به سال ۱۳۱۳ قمری در تهران پا به عرصه وجود نهاد پس از اتمام تحصیلات مقدماتی در ایران به اروپا عزیمت نمود و مدرسه عالی تجارت نوشاتل در سوئیس و همچنین مدرسه سیاسی پاریس را در رشته مالی و اقتصادی به اتمام رساند. هنگامی که به میهن مراجعت نمود به ریاست اداره امتیازات نفت در وزارت دارایی منصوب گردید. چندی بعد معاون اداره نظارت راه‌آهن شد، و مدتی ریاست اداره احصائیه وزارت اقتصاد ملی و همچنین معاونت اداره مستقل کل تجارت را به عهده داشته. سالها قبل، از خدمات دولتی کناره گرفت و خود مشغول کار آزاد گردید.

۴. سیده ماه طلعت مرحمت‌السلطنه

به سال ۱۲۹۰ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. با سید صادق اجلال‌الملک پسر حاج اعتضادالملک و کیلی ازدواج و ثمره آن دو پسر به نام ابوتراب امیرالملک و علاءالدین و چهار دختر به نام بدرالسادات، شمس‌السادات، اشرف‌السادات و عصمت‌السادات بود. وفاتش به سال ۱۳۲۵ قمری در سن ۳۵ سالگی در شهر تبریز اتفاق افتاد و مدفنش در کربلای معلای می‌باشد.

۵. سیده قمر رفعت‌الدوله

به سال ۱۲۹۶ در شهر تبریز ما به عرصه وجود نهاد. با حمید میرزا عضدالدوله فرزند عین‌الدوله ازدواج نمود. و ثمره ازدواج دو پسر و شش دختر به نام سعید میرزا، احمد میرزا، رفعت‌الملوک، رکن‌الملوک، سعیدالملوک ناهید، نجم‌الملوک، شمس‌الملوک، زرین دخت بود.

۶. سیده کوب عظمت‌السلطنه

به سال ۱۳۰۹ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد. با دکتر محمدحسین لقمان ادهم لقمان‌الدوله ازدواج نمود، ثمره ازدواج سه پسر و یک دختر به نام دکتر محمد، دکتر حسینعلی، دکتر علی قلی و خانم قدس ایران می‌باشد.

۷. سیده و الیه قدس‌السلطنه

به سال ۱۳۱۰ قمری در شهر تبریز پا به عرصه وجود نهاد با محمدطاهر مقتدرالسلطنه، پسر اعتماد دفتر تبریزی ازدواج نمود و اولادی ندارد.

شجره خاندان طباطبایی دیبا/ هادی هاشمیان

ناظم الدوله

پیام بهارستان / ۲۰، س، ۴، ش، ۱۴ / زمستان ۱۳۹۰

شجره خاندان طباطبایی دیبا/ هادی هاشمیان

پیام بهارستان / ۲۰، س ۴، ش ۱۴ / زمستان ۱۳۹۰

نظام العلماء با فرزندش نصرالله ناصر السلطنه

پیام بهارستان / د، ۴، س، ۴، ش، ۱۴ / زمستان ۱۳۹۰

نظام العلماء

شجره خاندان طباطبایی دیبا/ هادی هاشمیان

پیام بهارستان / ۲۴، س، ۴، ش، ۱۴ / زمستان ۱۳۹۰

میرزا فضل‌الله وکیل‌الملک